

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/12/2018
Identifikačné číslo spisu: 5017200313
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5017200313.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: L. L., nar. XX. L. XXXX, bytom Q.E. Č.. XXX/X, C., právne zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom so sídlom Sibírska 4, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 26. júla 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 14. februára 2018, č.k. 27Sa/9/2017-41, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 14. februára 2018, č.k. 27Sa/9/2017-41, m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 570 510 1292 0 zo dňa 26. júla 2017 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

II. Žalobca má voči žalovanej nárok na úplnú náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správnym súdom

1. Krajský súd v Žiline (ďalej v texte rozhodnutia len „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 27Sa/9/2017-41 zo dňa 14. februára 2018 postupom podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 26. júla 2017, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a potvrdené prvostupňové rozhodnutie č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 6. marca 2017, ktorým žalovaná podľa § 65 a § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť žalobcu o priznanie starobného dôchodku k 10. máju 2015.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že žalobca žiadosťou o dôchodok spísanou dňa 13.

januára 2017 požiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku k XX. L. XXXX. Prvostupňový správny orgán v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že obdobie kedy bol žalobca pracovne zaradený na výkon práce v Líbyi, bolo zradené do II. pracovnej kategórie. V zamestnaní I. pracovnej kategórie uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák.č. 100/1988 Zb.) žalobca získal 14 rokov a 59 dní. Nárok na starobný dôchodok žalobcovi v 62. roku veku, t. j. k XX. L. XXXX nevznikol, nakoľko nespĺnil ani podmienku vekového zvýhodnenia podľa § 174 ods. 1 zák.č. 100/1988 Zb., lebo zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie netrvalo k 31. decembru 1999.

3. Žalovaná v rozhodnutí o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu, uviedla, že do vydania rozhodnutia nebolo vydané opatrenie, ktoré by ustanovilo dôchodkový vek žalobcu, keď dátum dovŕšenia dôchodkového veku nie je možné určiť s poukazom na § 274 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. a na § 21 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb.

4. K námietke žalobcu o nezhodnotení celej doby zamestnania v zahraničí v I. pracovnej kategórii žalovaná poukázala na skutočnosť, že v období od 7. júla 1988 do 5. septembra 1989 bol žalobca poverený činnosťou v zahraničí v Líbyi. Podľa nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 136/1975 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia (ďalej len „nariadenie vlády ČSSR č. 136/1975 Zb.“) účinného od 1. januára 1976, pracujúci poverení činnosťou v zahraničí, pokiaľ pracuje v tropických alebo inak zdravotne náročných oblastiach Afriky, s výnimkou Alžírkej republiky, Juhoafrickej republiky, Tunisu, Maroka, Egyptskej arabskej republiky a Líbye sa na účely dôchodkového zabezpečenia zamestnania zaraďuje do II. pracovnej kategórie a podľa nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia (ďalej len „nariadenie vlády ČSSR č. 117/1988 Zb.“) účinného od 1. októbra 1988, pracujúci poverení činnosťou v zahraničí, pokiaľ pracuje v tropických alebo inak zdravotne náročných oblastiach Afriky, s výnimkou Alžírkej republiky, Juhoafrickej republiky, Tunisu a Maroka sa na účely dôchodkového zabezpečenia zamestnania zaraďuje do II. pracovnej kategórie. Vzhľadom na uvedené bolo obdobie, kedy bol účastník konania pracovne zaradený na výkon práce v Líbyi od 7. júla 1988 do 30. septembra 1988 zaradené do III. pracovnej kategórie a až od 1. októbra 1988 do 5. septembra 1989 do II. pracovnej kategórie.

5. Žalovaná námietku žalobcu o nezhodnotení celej doby zamestnania v zahraničí v I. pracovnej kategórii vyhodnotila ako nedôvodnú. Podľa evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia zo dňa 30. júna 2000 bol žalobca k 31. decembru 1999 zamestnaný v zamestnaní zaradenom do III. pracovnej kategórie. Nespĺňa teda ani podmienku vekového zvýhodnenia s poukazom na § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov z dôvodu toho, že zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie netrvalo k 31. decembru 1999.

6. Ani pre správny súd nebolo sporné, že žalobca v období od 7. júla 1988 do 5. septembra 1989 bol poverený činnosťou v zahraničí a to v Líbyi. Skonštatoval, že žalovaná správne poukázala na aplikáciu predmetných nariadení vlády ČSSR č. 136/1975 Zb. a č. 117/1988 Zb., v zmysle ktorých bolo obdobie, kedy bol žalobca pracovne zaradený na výkon práce v Líbyi od 7. júla 1988 do 30. septembra 1988 zaradené do III. pracovnej kategórie a až od 1. októbra 1988 do 5. septembra 1989 do II. pracovnej kategórie. Zachovanie nárokov vyplývajúcich zo zariadenia zamestnania do zvýhodnenej pracovnej kategórie spočíva aj v znížení vekovej podmienky potrebnej na nárok na starobný dôchodok. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je teda potrebné zohľadniť nielen zvýhodnenú pracovnú kategóriu vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ale považovať I. a II. kategóriu funkcií za pracovnú kategóriu a zachovať z nej nároky na prípadné zníženie dôchodkového veku. Vzhľadom na to bol posúdený dôchodkový vek žalobcu aj s prihliadnutím na ust. § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb.. V zamestnaní I. pracovnej kategórie uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb. získal žalobca 14 rokov a 59 dní, pričom z uvedeného dôvodu nespĺňa podmienku vekového zvýhodnenia. Vzhľadom na to, že v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií, ktoré je postavené na roveň zamestnania I. pracovnej kategórie uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb., nezískal najmenej 20 rokov - získal žalobca 14 rokov a 59 dní, nárok na

starobný dôchodok žalobcovi od XX. L. XXXX, t.j. k veku 59 rokov nevznikol.

7. Správny súd za nedôvodnú považoval tiež námietku žalobcu o dôslednom neposudzovaní výkonu vojenskej činnosti služby v ČSĽA v celom rozsahu, s ktorou sa zaoberala žalovaná, ktorá uviedla, že základnú vojenskú službu žalobcu od 30. septembra 1976 do 26. septembra 1978 nie je možné s poukazom na § 12 ods. 2 zákona č. 121/1975 Z.z. hodnotiť v I. pracovnej kategórii, nakoľko podľa evidenčného listu z 20. februára 1981 žalobca v období od 1. augusta 1976 do 31. decembra 1979 vykonával zamestnanie zaradené do III. pracovnej kategórie. Bližšie námietku žalobca však ani nezdôvodnil.

8. Rozhodnutie žalovanej podľa názoru správneho súdu spĺňa všetky zákonné kritéria, bolo dostatočným spôsobom zdôvodnené, pričom žalovaná reagovala aj na všetky odvolacie námietky žalobcu, ktoré vyhodnotila v súlade so zákonnými ustanoveniami. Vzhľadom na uvedené skutočnosti správny súd žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

9. O náhrade trov konania správny súd rozhodol s poukazom na § 167 ods. 1 SSP, nakoľko žalobca nebol úspešný, a preto mu nárok na náhradu trov konania nepriznal. Rovnako súd nepriznal nárok na náhradu trov konania ani žalovanej podľa § 168 SSP, aj keď bola v danom konaní úspešným účastníkom konania, nakoľko nebola splnená podmienka výnimčnosti.

II.

Kasačná sťažnosť

10. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g/ SSP kasačnú sťažnosť z dôvodu, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

11. Žalobca uviedol, že medzi účastníkmi konania nie je sporné, že dňa XX. L. XXXX dosiahol vek 55 rokov, bol zamestnaný najmenej 25 rokov a v tom čase odpracoval (a odsľúžil ZVS) v I. pracovnej kategórii 6322 dní, t.j. 17 rokov a 117 dní, v II. pracovnej kategórii 335 dní a v III. pracovnej kategórii 9655 dní, t.j. 26 rokov a 165 dní.

12. Žalobca uviedol, že na splnenie jeho nároku na starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie sú nevyhnutné dve podmienky, a to aby jeho práca v Líbyi bola uznaná v I. pracovnej kategórii a aby bol v pracovnom pomere k 31. decembru 1999 v I. pracovnej kategórii.

13. K pôsobeniu v Líbyi žalobca poukázal na to, že žalovaná sa v tejto súvislosti odvoláva na nariadenie vlády ČSSR č. 117/1988 účinné od 1. októbra 1988, teda v čase kedy žalobca už v Líbyi pôsobil, a preto je na neho potrebné aplikovať nariadenie vlády č. 136/1975 Zb., v opačnom prípade dôjde k porušeniu zákazu retroaktivity.

14. Žalobca zdôraznil, že na Slovensku pracoval na profesii zaradenej do I. pracovnej kategórie a tú istú profesiu vykonával aj v Líbyi v nepomerne horších klimatických podmienkach. Zároveň upozornil na skutočnosť, že pracovník, ktorý ho v ďalšom turnuse striedal, už bol v Líbyi zaradený do I. pracovnej kategórie, o čom pripojil čestné vyhlásenie.

15. Podľa názoru žalobcu bolo povinnosťou Sociálnej poisťovne ako i krajského súdu presne a úplne zistiť skutočný stav veci a na ten účel si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Krajský súd v Žiline a Sociálna poisťovňa nevykonali úplne a vyčerpávajúcim spôsobom dokazovanie, pričom žalobcom navrhnutými dôkazmi sa ani nezaoberali.

16. Žalobca ďalej uviedol, že krajský súd ako aj žalovaná uvádzajú ako podmienku na skorší odchod do dôchodku trvanie pracovného pomeru k 31. decembru 1999, pričom nezohľadňujú historický a systematický vývoj § 174, ktorý bol inštalovaný až po odchode žalobcu. S poukazom na § 175g ods. 2 mali použiť novelu § 174 zavedenú zákonom č. 308/1995 Z.z. pre posudzovanie dôchodkových nárokov vzniknutých v roku 1997.

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Krajského súdu v Žiline zo dňa 14. februára 2018, č.k. 27Sa/9/2017-41, zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 26. júla 2017 zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadal o priznanie náhrady trov konania, ktoré špecifikoval.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalobcu je potrebné vyhovieť.

19. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 29. januára 2020 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

20. Podľa § 438 ods. 1 SSP kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

21. Podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

22. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

23. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

24. Úlohou správneho súdu v predmetnej veci bolo posúdiť splnenie zákonných podmienok, za existencie ktorých bolo možné žiadať žalobcu o priznanie starobného dôchodku zamietnuť.

25. Podľa § 65 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom v čase rozhodovania žalovanej, poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

26. Podľa § 65 ods. 2 zák.č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom v čase rozhodovania žalovanej, dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a § 274 neustanovuje inak.

27. Podľa § 65a zák.č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 252/2012 Z.z. sa dôchodkový vek od 01.01.2017 postupne upravuje v závislosti od vývinu priemernej strednej dĺžky života (veku dožitia) v Slovenskej republike. Dôchodkový vek ustanovuje každoročne opatrením Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

28. Podľa § 274 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. nároky vyplývajúce zo zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

29. Podľa § 14 ods. 1 zák.č. 100/1988 Zb. zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do

I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

30. Podľa § 14 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotronu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemickotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

31. Podľa § 14 ods. 4 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 16.03.1993 ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí doba služby vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

32. Podľa nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 136/1975 Zb. o zaradovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia, účinného od 1. januára 1976, pracujúci poverení činnosťou v zahraničí, pokiaľ pracujú v tropických alebo inak zdravotne náročných oblastiach Afriky, s výnimkou Alžírkej republiky, Juhoafrickej republiky, Tunisu, Maroka, Egyptskej arabskej republiky a Líbye sa na účely dôchodkového zabezpečenia zamestnania zaradujú do II. pracovnej kategórie.

33. Podľa nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaradovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia, účinného od 1. októbra 1988, pracujúci poverení činnosťou v zahraničí, pokiaľ pracujú v tropických alebo inak zdravotne náročných oblastiach Afriky, s výnimkou Alžírkej republiky, Juhoafrickej republiky, Tunisu a Maroka sa na účely dôchodkového zabezpečenia zamestnania zaradujú do II. pracovnej kategórie.

34. Podľa § 12 ods. 2 zákona č. 121/1975 Z.z. Zb. ako doby zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie sa započítavajú aj náhradné doby (§ 11 ods. 1), ak zamestnanie I. alebo II. pracovnej kategórie bolo prerušené len týmito dobami.

35. Podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000

zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,

b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,

c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 16 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií, alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo

d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l), alebo 15 rokov v službe I. kategórie funkcií.

36. Podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1997, podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1997; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

37. Podľa § 174 ods. 2 zák.č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2003, podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

38. Podľa § 175 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2003, nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby I. a II. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2023.

39. Podľa § 21 ods. 1 zák.č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v §12 ods. 3 písm. d/ a e/,

c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,

d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo

e) 60 rokov.

40. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o zamietnutí odvolania žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým podľa § 65, § 274 zák.č. 461/2003 Z.z. a podľa § 21 a § 174 zák.č. 100/1988 Zb. bola zamietnutá jeho žiadosť o priznanie starobného dôchodku k XX. L. XXXX.

41. Medzi procesnými stranami nebolo sporné, že žalobca bol zaradený na výkon práce v Líbyi, a to v čase 7. júla 1988 do 5. septembra 1989. Spornou bola otázka zaradenia tohto pracovného pôsobenia žalobcu do I., II. či III. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

42. Žalovaný správny orgán, ako aj správny súd, v posudzovanej veci zhodne vychádzali z nariadení vlády, účinných v čase pracovného zaradenia žalobcu na výkon práce v Líbyi. Konkrétne pre účely

dôchodkového zabezpečenia obdobie od 7. júla 1988 do 30. septembra 1988 - v čase účinnosti nariadenia vlády ČSSR č. 136/1975 Zb. - bol žalobca pracovne zaradený do III. pracovnej kategórie a v období od 1. októbra 1988 do 5. septembra 1989 - od nadobudnutia účinnosti nariadenia vlády ČSSR č. 117/1988 Zb. - bol žalobca pracovne zaradený do II. pracovnej kategórie.

43. Z uvedeného je zrejmé, že žalobca bol pracovne v Líbyi nepretržite, pričom v priebehu jeho pracovného zaradenia došlo k zmene právneho predpisu - nariadenia vlády, týkajúceho sa zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

44. V posudzovanej veci kasačný súd v prvom rade považoval za potrebné zaoberať sa otázkou, či striktné dodržanie citovaných nariadení vlády, vzhľadom na všetky objektívne a špecifické okolnosti daného prípadu, je súladné s ponímaním materiálneho právneho štátu a či takáto rigidná a výlučne formalistická aplikácia úpravy vyplývajúcej z horeuvedených nariadení vlády nie je absolútne nespravodlivá a v príkrom rozpore so základnými princípmi materiálneho právneho štátu. Povinnosť súdu nachádzať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súd teda musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia v právnom štáte smerovať k spravodlivému výsledku.

45. V tomto kontexte ako aj vo svetle rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 17/1999, PL. ÚS 16/06, PL. ÚS 12/05, I. ÚS 24/00, II. ÚS 50/01, III. ÚS 274/07) kasačný súd uvádza, že jednotlivé ustanovenia jednoduchého práva sú všeobecné súdy povinné interpretovať a aplikovať v prvom rade vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Totiž aj v prípade hypoteticky možnej konkurencie viac metodologicky racionálne obhájiteľných interpretačných alternatív je nutné zvoliť ako výsledok výkladu tú, ktorá opodstatnene nadobúda prednosť pred ostatnými, t.j. uprednostniť interpretáciu takú, ktorá je ústavne konformnejšia. Súd bol teda v danom prípade pri preskúmaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia vzhľadom aj na uvedenú špecifickosť veci povinný dôsledne dbať na princípy právneho štátu a nevykladať príslušné ustanovenia zákona iba formalisticky, aby tak nedošlo k neprimeranej tvrdosti zákona voči žalobcovi. (...) podstatná je aplikácia materiálneho hľadiska, nakoľko právny formalizmus v podmienkach demokratického právneho štátu nemôže celkom prevládať. Úlohou súdu v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, resp. v súlade s prirodzeno-právnymi princípmi. Súd nemôže tolerovať formalistický prístup, pričom je nutné zdôrazniť, že povinnosť súdu nachádzať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súd teda musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia smerovať k spravodlivému výsledku. Súdu prislúcha, aby sa zaoberal otázkou, či mechanická a formalistická aplikácia zákona bez ohľadu na zmysel a účel záujmu chráneného právnou normou, nemôže priniesť absurdné následky a v prípade, že tomu tak je, aby takúto interpretáciu zákona odmietol a zvolil výklad v duchu zákona.

46. V prípade, že žalobca kontinuálne vykonával v Líbyi rovnakú prácu, podľa názoru kasačného súdu je zaradenie jeho zamestnania na účely dôchodkového zabezpečenia do rozdielnych pracovných kategórií, v príkrom rozpore s princípom spravodlivosti.

47. Za stavu, že žalobca bol pracovne zaradený v Líbyi nepretržite, bolo potrebné skúmať, či počas celého obdobia vykonával tú istú prácu a v tomto smere vykonať náležité dokazovanie.

48. Z argumentácie žalobcu ďalej vyplýva, že na Slovensku pred pôsobením v Líbyi pracoval v profesii zaradenej do I. pracovnej kategórie, pričom tú istú profesiu vykonával aj v Líbyi v neporovnateľne ťažkých klimatických podmienkach. Túto skutočnosť správne orgány ponechali bez povšimnutia.

49. Na základe týchto dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej nie je v súlade so zákonom, a preto žalobu zamietajúci rozsudok krajského súdu zmenil tak, že podľa § 462 ods. 2 SSP rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

50. V ďalšom konaní bude povinnosťou žalovanej postupovať v naznačenom smere a po doplnení dokazovania vo veci, vychádzajúc z kasačným súdom konštatovaných záverov, vo veci opätovne rozhodnúť.

51. O trovách konania pred krajským a kasačným súdom bolo rozhodnuté podľa § 467 ods. 1, 2 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že v kasačnom konaní úspešnému sťažovateľovi bol voči žalovanému priznaný nárok na úplnú náhradu trov pred krajským a kasačným súdom. O výške náhrady trov konania rozhodne v zmysle § 175 ods. 2 SSP krajský súd samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

52. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol jednomyseľne (§ 139 ods. 4 SSP v spojení s § 463 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.